చిత్రరువు

గంటి సూర్యప్రకాశరావు

ఆంధ్ర సచిత్ర వారపత్రిక
1960 జూలై 20 సంచిక నుంచి

ఆ రోజు ఆఫీసు నుంచి బయటికి వచ్చేసరికి అయిదు దాటింది. ఇస్పుకోసం వెళ్తూ ఉండగా అర్జెంటుగా రావలసిందని రమణారావు గారు పంపిన కబురు జ్ఞాపకం వచ్చి వెంటనే టాక్సీ ఎక్కి రాయపురం పోనివ్వమన్నాను

రమణారావుగారు వయస్సులో నా కంటె పెద్దవారైనప్పటికీ మా ఇద్దరికి అదొక విధమైన స్నేహం ఏర్పడింది. ఆయన ఇప్పుడు నా కోసం ఎందుకు కబురు పంపారో నాకు తెలుసు; ఈ మధ్య ఆయన కొన్న ఒక పాత చిత్రపటం దానికి కారణం. రమణారావుగారికి చిత్రపటాలు, శిల్ప విశేషాలు, పాత పుస్తకాలు సేకరించటం అంటే ఇష్టం. వాటిని గురించి నాకు చెప్తూ ఉండే వారు కూడా.

ముఖ్యంగా ఈ చిత్రపటాన్ని గురించి నాకు చాలా చెప్పారు ఈ పటం నాకు చాలా సాధారణమైనదనిపించింది. కాని రమణారావుగారు అదొక నవాబుల కుటుంబానికి సంబంధించినదని, అది వేసి కనీసం అరవై ఏళ్ళయినా అయి ఉంటుందని అన్నారు ఆ పటం ఇరవై ఏళ్ల లోపు ఉన్న ఒక నవాబు కుర్రవానిది ఫ్రేము కట్టినప్పటికీ బాగా దుమ్ము కొట్టిపోయి ఉంది ఆ చిత్రంలో విశేషమైన చారిత్రక విషయాలున్నాయని రమణారావుగారి అభిప్రాయం అందుచేతనే ఇటువంటి వాటిలో ప్రవేశమున్న అవధానిని పిలిపించి పరిశీలించమని కోరారు. అదేమిటో ఇవ్వాళ నాకు చెప్పడానికే ఇంత హడావిడిగా కబురు పంపాడని ఊహించాను

ఇంతలో హార్బర్ దాటి రాయపురంలో ప్రవేశించాము రమణారావుగారి ఇల్లు సముద్రానికి చాలా దగ్గర ఆయనకు ఒక కొడుకు తప్ప మరి ఎవ్వరూ లేకపోవటంవల్లా, అతను కూడా మరొక ఊళ్లో పనిచేయటంవల్లా ఆ ఇంట్లో ఒంటరిగానే ఉండేవారు టాక్సీని పంపించేసి తలుపు తట్టాను. రమణారావుగారే వచ్చి తెరిచారు ఆయన్ను చూడగానే ఎందుచేతనో కలతచెంది ఉన్నట్లు కనిపించారు

ఆయన "రావోయ్! నీకోసమే చూస్తున్నా" నని ఆహ్వానించారు

"పటం గురించి అవధాని ఏం చెప్పాడండీ?" అని అడిగాను

"ఇప్పుడంతా దాని గొడవేకదుటోయ్! అవధాని దాని సంగతి పూర్తిగా కనుక్కున్నాడు అది సాహెబ్‌పురంలో ఉండే ఓ చిన్న నవాబు వంశానికి సంబంధించినదట బొమ్మలో మనిషి చిన్నప్పుడే దారుణంగా హత్య చేయబడినట్టు కూడా అవధాని చెప్పాడు ఇవన్నీ పుస్తకాల్ని చూసి చెప్పాడనుకో కాని అసలు సంగతేమిటంటే నిన్న రాత్రి చిత్రమైన సంఘటన జరిగింది అవధానికి కూడా కబురు పంపించాను కొంత సేపట్లో వస్తా"డంటూ రమణారావుగారు లేచి లోపలికెళ్లి ఆ పటాన్ని తీసుకుని వచ్చారు. అద్దం తీసివేయబడి ఉంది అది కొంచెం శుభ్రం కూడా చేయబడి ఉంది దాన్ని నా చేతికిస్తూ "నీకేం కనిపిస్తోందో చెప్పు" అన్నాడు ఆయన

నేను జాగ్రత్తగా పరిశీలించాను క్రింది భాగంలో రెండు మూడు చిన్న బొమ్మలు కనిపించాయి అసలు బొమ్మపైన ఎవరో పిచ్చిగీతలు వేసినట్లనిపించింది ఇంకా జాగ్రత్తగా చూడగా రెండు ఆకారాలు గోచరించాయి మొదటిది పై నవాబు వేసుకున్నటువంటి దుస్తులు కలదిగా తెలుస్తోంది మెడచుట్టూ, నడుంచుట్టూ కూడా ఉచ్చు వేసినట్లు బొమ్మ గీసి ఉంది ప్రక్కన పూర్తిగా ముసుగు కప్పుకున్న ఆకారం మరొకటుంది ఎందుచేతనో నాకు అది భయంకరమని తోచింది

"ఎవరండీ గీసిందీ బొమ్మల్ని?" అనడిగాను

"అది తెలియదుగాని, నిన్న రాత్రి నిద్ర పట్టక దీన్ని చూస్తుంటే ఈ బొమ్మలు కదిలాయి నా కళ్ళను నేనే నమ్మలేదు అవధానికి చెపితే తనేదో తెలుసుకొస్తానని వెళ్ళాడు సాయంత్రం తప్పకుండా వస్తానన్నాడు ఆ పటం ఒక మూల ఉర్దూలో ఏవో అక్షరాలు ఉన్నాయని వాటినిబట్టి తెలుసుకోవచ్చన్నాడు ఇదుగో అతనే వచ్చినట్టున్నాడు"

అవధాని ఒకప్పుడు కవిత్వం వ్రాసేవాడు ఇప్పుడు అవన్నీ మానేసి సినిమాలకు, పత్రికలకూ వ్రాస్తూ ఉంటాడు రమణరావుగారికి బాగా స్నేహితుడు ఇటువంటి విషయాలలో మిడిమిడి జ్ఞానం లేకపోలేదు

"ఏం రావ్ ఎప్పుడొచ్చావ్ చూశానండి రమణరావుగారూ హాలోని పత్రిక ఫైలు తిరగేస్తే ఆ నవాబు ఎలా చచ్చాడో తెలిసింది. గొంతుక పిసికేయటమే కాక పొట్టమీదకూడా దారుణమైన గాయాలుచేసి చంపేశారుటండీ! ఎవరో తెలియనేలేదుట పటంలో మూల కనిపించిన ఉర్దూ మాటలు ఒకడికి చూపించాను. అతను అవేవో మంత్రాల్లాగున్నాయన్నాడు జలాలుద్దీన్ పైన (ఈనవాబు కుర్రాడతనే) ప్రయోగంలాగ ఉందన్నాడు" అవధాని ఇంకేదో చెప్పబోతూ ఉండగా రమణారావుగారు "ఇప్పుడేం చేద్దాం అంటావు అవధానీ?" అన్నారు

"ఏం చెయ్యటమేముందీ? సాహెబ్‌పురం వందమైళ్ళగా! దీని అంతు కనుక్కుంటాను! మంచి వ్యాసం ఒకటి పత్రికకు వ్రాయొచ్చేమో"

రమణారావుగారు దీనికి మొదట ఇష్టపడలేదు ఆ పటాన్ని తగులపెట్టేసి దాని సంగతి పూర్తిగా మర్చిపోవాలన్నారు అవధాని మాత్రం పట్టుబట్టి ఆయన్ను ఒప్పించాడు ఆ రోజు రాత్రి పది గంటల రైలుకు సాహెబ్ పురానికి వెళ్లేట్టు అక్కడనుంచి రోజూ మాకు ఉత్తరం రాసేట్టు చెప్పి రమణరావుగారి చేత ఎలాగయితేనేం ఒప్పించాడు తనతోపాటు చిత్రాన్ని కూడా తీసికెళ్లాడు. మళ్ళీ మర్నాడు సాయంత్రం కలుసుకుంటానని రమణారావుగారితో చెప్పి నేను వెళ్లిపోయాను.

* * *

రెండు రోజుల తర్వాత అవధాని దగ్గర నుంచి ఉత్తరం వచ్చింది సాహెబ్‌పురంలో ఆ నవాబులకు చెందిన భవనం బాగా పాడుపడిపోయినట్లూ, తాను రాత్రి అందులో గడపటానికి ఏర్పాటు చేసికొన్నట్లూ వ్రాశాడు అంతేకాక వారి వంశం వారికి ఊరి ప్రక్కనే

చిత్రరువు

ఉన్న కొంతమంది నవాబులకూ విరోధాలు ఉండేవని అందువల్లనే మేము చూసిన బొమ్మ లోని కుర్రాడు ఏదో దుష్ప్రయోగానికి బలి అయ్యాడనీ అక్కడ చెప్పుకుంటున్నారని కూడా వ్రాశాడు పాడుపడిపోయినకట్టడాన్ని వర్ణించాడు జలాలుద్దీన్ చనిపోయిన చోటు గురించి కొంచెం చెప్పాడు అదొక విధమైన మంటపం వంటిది దానికి ఆనుకునే ఉన్న తోటలో ఒక పెద్ద పాడు పడిన నుయ్యి, దట్టంగా పెరిగి ఉన్న చెట్లూ మొదలైనవి ఉన్నాయి ఇటువంటి వర్ణనలను నేనెక్కువ పట్టించుకోలేదు రమణారావుగారు అవధాని మొండితనానికి విసుక్కున్నారు

* * *

ఆ మర్నాడు ఉత్తరమేదీ రాలేదు రమణా రావుగారు కొంచెం భయపడ్డారు ఆ రాత్రే సాహేబ్‌పురానికి బయలుదేరి వెళ్ళాలన్నారు మరుసటి దినం వెళ్ళినట్లయితే నేను కూడా సెలవుపెట్టి వస్తానన్నాను

ఆఫీసుకు సుమారు పదిన్నరకు రమణా రావుగారు టెలిఫోన్ చేశారు "రావూ! నీకు ఘోరమైన వార్త చెప్పాల్సొస్తోంది!" ఆయన గొంతుకలో ఆందోళనా, విచారమూ స్పష్టంగా ధ్వనించాయి "పొద్దున్నే మా ఇంటికి ఇద్దరు పోలీసువాళ్ళు వచ్చారు మన అవధాని చనిపోయి నట్లు వార్త వచ్చిందనీ నేను సాహేబ్‌పురం వెళ్ళవలసి ఉన్నదనీ చెప్పారు ఇప్పుడేం చేద్దాం?" ఈ వార్తకు నేనొక క్షణం నిర్ఘాంతపోయాను నేను కూడా వస్తానని అప్పుడే అనుమతి తీసుకొని రమణారావుగారి ఎద్దకు వెళ్ళాను రైలుకోసం ఆగకుండా రమణారావుగారి కారులో బయలుదేరి వెళ్ళాము దారిలో రమణారావుగారు మరికొన్ని వివరాలు చెప్పాడు అవధాని హత్య చేయబడినాడనే అనుమానం ఉన్నట్లు పోలీసువారు తెలియ బరిచారని అన్నారు అవధాని డైరీ మొదలైన వాటిని బట్టి తనకు కబురు చేసినట్లుగా కూడా చెప్పారు

* * *

సాహేబ్‌పురం చేరుకునేటప్పటికి

సాయంత్రం కావచ్చింది అదొక చిన్న ఊరు, మనుష్యుల దుస్తులలో, మసీదులలో నవాబుల ప్రభావం తెలుస్తూ ఉంది నేరుగా పోలీస్‌స్టేషనుకు వెళ్ళాము అక్కడ సబ్ ఇన్స్‌పెక్టర్ రమణారావు గారి స్థితి చూచి చాలా సానుభూతి చూపాడు అవధాని శవాన్ని చూడగానే నాక్కూడా కొంచెం భయం వేసింది గొంతు పిసికి చంపేసినగుర్తులు స్పష్టంగా కనిపిస్తున్నాయి. పొట్టమీద కూడా ఘోరమైన గుర్తులున్నాయి!

''ఇదొక హత్యకేసేమోనని అనుమానంగా ఉంది'' అన్నాడు సబ్ ఇన్స్‌పెక్టరు. ఆ తర్వాత స్టేషనుకు వెళ్లి ఆయన అడిగిన ప్రశ్నలకు సమాధానాలు ఇచ్చాము అవధాని కేవలం చరిత్ర పరిశోధనకు వచ్చినట్లు చెప్పాము అవధాని అనుమానాలగురించి ఏమీ చెప్పలేదు విచారణ ముగిసేదాకా వెళ్లవద్దని ఇన్స్‌పెక్టర్ చెప్పగా, ఆ ఊళ్ళో ట్రావలర్స్ బంగళాలో మకాము చేశాము రమణారావుగారిని ఈ సంఘటన బాగా కదిల్చి వేసింది మాట్లాడకుండా కుర్చీలో కూలబడిపోయారు ఆయనతో సంభాషణకు నేను కూడా ప్రయత్నించలేదు

చీకటిపడుతూ ఉందనగా సబ్ఇన్స్‌పెక్టర్ వచ్చాడు కొంతసేపు ఇవీ అవీ మాట్లాడిన తర్వాత ''నేను ముందు ఈ విషం ప్రస్తావించలేదు. ఈ ఊళ్ళో కొన్ని వింత కథలు చెప్పుకుంటూ ఉంటారు కేవలం కథలే అనుకున్నాను కాని మీ అవధానిగారి డైరీ చదివిన తర్వాత నాకు కూడా అనుమానం తోస్తోంది'' అని తికమక పడ్డాడు ఆ డైరీలో ఉన్నది ఇది

''రాత్రి 11-30 బాగా వెన్నెలగా ఉంది బాటరీలైటు అనవసరమని ఆర్పేశాను నా ఊహ మాత్రం అయి ఉండవచ్చు ప్రతి చెట్టూ భయంకరంగా కనిపిస్తోంది రావు ఉండి ఉంటే నా భయాన్ని చూసి నవ్వేవాడు ఏం తోచటంలేదు

''రాత్రి 11-45, ఆ నూతిని చూసినప్పడల్లా ఓవిధమైన భయం వేస్తోంది శంకరనాయర్ ఈ నూతిని గురించే చెప్పాడు అతన్ని తీసికొనివచ్చి ఉంటే బాగుండేదేమో!

''రాత్రి 12 దూరంగా గంట వినిపిస్తోంది నూతిలోంచి ఏదో కదుల్తూ వస్తోంది ఏదో దెయ్యం కాదుకదా! ఇక్కడనుంచి పారిపోదాం అన్నా కాళ్ళు ఆడ్డంలేదు లైటువేశాను ఎవరో బురఖా వేసికొన్నట్లు కనిపిస్తోంది. కాని నడక మామూలు మనిషి నడకమ్మాత్రం కాదు ఇటు నావైపే వస్తోంది ఇప్పుడేం చెయ్యాలో తెలియటంలేదు. నా బాటరీలైటు ఆ ఆకారంలో నుంచి అవతలున్న గోడమీద పడుతోంది! నా మనస్సులో ఒక చిత్రమైన ఊహ కదిలింది ఆ పటాన్ని తీసి లైటువేసి చూశాను ఎందుకోగాని ఆ నవాబు ముఖం కనిపించలేదు దానిబదులు ఏదో పరిచితమైనది మరొకటి కనిపిస్తోంది అది నా ముఖంలాగే ఉంది! ఇప్పుడు అరచినా నాకు సాయంవచ్చే వాళ్ళెవరూఉండరు ఇక వ్రాసి లాభంలేదు మీదకు వస్తే ఏదోవిధంగా రక్షించుకోవటానికి ప్రయత్నించాలి ''

* * *

ఇన్స్‌పెక్టరుగారు ''మీరు రావడానికిముందు శంకర్ నాయర్‌ని కలుసుకున్నాను అతనొక రిటైర్డు హెడ్ కానిస్టేబులు మీ స్నేహితుడు అక్కడ రాత్రి గడుపుతానంటే వద్దని వారించాట్ట చివరికి తనన్నైనా వెంటబెట్టుకెళ్ళమని అడిగాడుట శంకరనాయర్ అవధానిగారు అతన్ని వదిలించుకొనేందుకు గావును సరే అని ఒప్పుకుని, తానారాత్రి వెళ్ళటంలేదని, మర్నాడు ఇద్దరు కలిసి వెళ్దాం అని పంపించేశాడుట శంకరనాయర్ మంత్రాలు అవీఇవీ తెలిసినవాడు ఇక్కడ నవాబును గురించి ఉన్న కథలు మీరు వినే ఉంటారు మీకేం అభ్యంతరం లేకపోతే ఇవ్వాళ రాత్రి దీని అంతు కనుక్కుందాం '' అన్నాడు

''తప్పకుండా వెడదాం'' అని నేనన్నాను రమణారావుగారుకూడా సరేనన్నారు ఆ రాత్రి పదకొండు గంటలకు మేమంతా ఆ భవనానికి వెళ్ళడానికి నిశ్చయించుకున్నాం

* * *

శంకరనాయర్‌కి ఇంచుమించు అరవై సంవత్సరాలున్నా మంచి విగ్రహం అంతకంటే చాలా చిన్నవాడుగా కనిపిస్తాడు గిరజాలు, చందనంతో చిత్రంగా ఉన్నాడు అవధానికీ తనకూ మధ్య జరిగిన సంభాషణను క్లుప్తంగా చెప్పాడు రమణారావుగారి కారులో ఆ భవనాన్ని చేరుకొనేటప్పటికి పదకొండు దాటింది అవధాని చెప్పినట్లే ఎక్కడ చూసినా పొదలు, చెట్లు దట్టంగా పెరిగిపోయి ఉన్నాయి మంటపం, దానిప్రక్కన తోట, నుయ్యి, అన్నీ అవధాని వర్ణించినట్లే ఉన్నాయి ''అవధాని శవం దొరికినచోటు ఇదే జలాలుద్దీన్ శవంకూడా ఇక్కడే దొరికిందని అంటారు'' అన్నాడు సబ్ఇన్స్‌పెక్టరు అక్కడే ఆ రాత్రి గడపాలని నిశ్చయించాం రమణారావు గారు తెచ్చిన జంబుఖానా ఒకటి పఱచి కూర్చున్నాం

శంకరనాయర్ సుద్దముక్కతో జంబుఖానా చుట్టూ కొన్ని గీతలు గీశాడు కొంచెం విభూతి కూడా అక్కడక్కడ చల్లాడు కొన్ని నిమ్మకాయల్ను అమర్చాడు

ఏ పరిస్థితులలోనైనా ఆ గీత దాటి వెళ్లవద్దని చెప్పాడు ''అప్పుడే పదకొండున్నర అయింది'' అన్నాడు సబ్ఇన్‌స్పెక్టర్ ఎందుకో అందరం స్తబ్దుగా అయిపోయాం నూతివైపు చూస్తూ కూర్చున్నాం కొన్ని నిమిషాలు గడిచాయి ''అదిగోచూడండి!'' సబ్ఇన్‌స్పెక్టరు మెల్లిగా అన్నాడు

''ఎవరూ కదలొద్దు'' అన్నాడు శంకరనాయర్ వెన్నెలలో నూతిగోడ స్పష్టంగా కనిపిస్తోంది లోపలనుంచి మెల్లిగా ఏదో పైకి లేస్తోంది ముందు గుండ్రంగా, నల్లగా కనిపించింది తర్వాత ఒక ఆకారం పైకి వచ్చి మా ప్రక్కకు రావటం మొదలుపెట్టింది. సబ్ఇన్‌స్పెక్టరు తొందరగా టార్చిలైటు వెయ్యబోగా అది అతని చేతిలోంచి జారి, శంకరనాయర్ గీసిన గీతల అవతలికి దొర్లిపోయింది దాన్ని తీసుకుందామని సబ్ఇన్‌స్పెక్టరు ముందుకు జరుగబోగా శంకరనాయర్ అతన్ని చెయ్యి పట్టుకుని ఆపాడు

బురఖాలో ప్రత్యేకంగా భయం కలిగించేదేమీ లేకపోయినా, ఆ ఆకారాన్ని చూస్తుంటే నా కెందుకో భయం వేసింది అది మామూలు మనిషి నడిచినట్లు లేదు ఒక్కొక్క అడుగు మెల్లిగా ఒక కొయ్య బొమ్మ వేసినట్లు వేస్తోంది మేము ఎవ్వరూ మాట్లాడకుండా చూస్తూ ఉండగా శంకరనాయర్ తనలో తాను ఏదో చదువుకోవడం మొదలుపెట్టాడు ఇంతలో ఒక చిన్న మబ్బు కప్పేసి అంతా చీకటైపోయింది రమణారావుగారు నా చెయ్యి గట్టిగా పట్టుకున్నారు మబ్బు తొలిగేటప్పటికి వెన్నెలలో ఆ ఆకారాన్ని బాగా దగ్గిరగా చూశాం తలపైని నల్లగుడ్డ ఉన్న సందులోంచి ముఖం ముఖం ఉండవలసిన చోట్లో ఉన్న ఒక పుర్రె కనిపించింది ఆ పుర్రె ముక్కు, కళ్లు నల్లని రంధ్రాల్లాగా ఉన్నాయి రమణారావుగారు మూర్ఛపోయినట్లు నా చేతి పట్టువదలటంవల్ల తెలుసుకున్నాను ఆ ఆకారం సరిగ్గా గీత దగ్గరకు వచ్చి ఆగిపోయింది రెండు మూడుసార్లు మెల్లిగా గీతచుట్టూ తిరిగి నూతివైపు నడిచి వెళ్ళిపోయింది అందులోకి వెళ్ళి మాయమైపోతుందని అనుకుంటుండగా గోడ మీద కూర్చుంది

''మనకోసం కాచుకుని ఉంది చూశారా!'' అన్నాడు శంకరనాయర్ అతని కంఠం విని అదొకసారి తలెత్తి మళ్ళీ దాచేసింది ఆ రాత్రి ఎలా గడిపామో మాకే తెలియదు ఎక్కడో తొలికోడి కూత వినిపించింది చీకటి ఇంకా ఉండగానే ఆ ఆకారం మెల్లిగా నూతిలోకి దిగి మాయమైంది కొంతసేపైన తరువాత శంకరనాయర్ అనుమతితో అందరం బయటికివచ్చాం అప్పటికి రమణారావుగారు కూడా బాగా కూచున్నారు నూతిలో ఏముందో చూద్దామని శంకరనాయర్ అనగా వెళ్ళి చూశాం. లోపల అంతా చెత్త చేరి ఉంది సాలెగూళ్ళు బాగా అలుముకున్నాయి

* * *

కొన్ని రోజుల తర్వాత ఆ నూతిలో వెతగ్గా పొడుగైన నల్లటి పెట్టె దొరికిందని, అందులో నల్లని గుడ్డ కప్పబడి ఉన్న ఒక అస్థిపంజరం దొరికిందని విన్నాం ఆ పెట్టె బయటపడిన తర్వాత మళ్ళీ ఆ ఆకారం కనిపించలేదని సబ్ఇన్‌స్పెక్టరు మాకు రిపోర్టు చేశాడు ఆ చిత్రపటం ఈ రోజుకూ రమణారావుగారి దగ్గర ఉంది దానిలో బొమ్మలు కూడా కదలడం మానేశాయి